

Novus Rapport: Försvara sig vid inbrott

Bakgrund

Eurofrågan har seglat upp i den offentliga debatten igen men vad vi sett har man inte gjort en undersökning om svenska folkets syn på detta på länge, så vi bestämde oss för att undersöka detta.

Sammanfattning

Oron att utsättas för våldsbrott själv är inte så hög, enligt Novus undersökning från augusti 2022 uppgår endast 5 % att de är mycket oroliga, men andelen växer om lägger in de som är ganska oroliga så totalt uppgav nästan var tredje, 29% av svenska folket att de var ganska eller mycket oroliga för att utsättas för våldsbrott. I den undersökningen tittade vi inte på oron för inbrott. Utan våldsbrott generellt inom och utanför hemmet. Man skall också komma ihåg att en risk som kan innebära att man dör eller blir allvarligt skadad i något man gör sällan och som inte tillhör vardagen, även om man anser att den är låg så är det rationellt och vanligt att försöka minimera den till noll så länge det inte innebär att man måste göra kraftiga avkall på sin vardag.

Om vi fortsätter att titta på risker som kan inkräkta på vardagen, och då frågan hur man vill skydda sig, så uppgav 18 % av svenskarna i januari 2023 att de skulle känna sig tryggare mot kriminella om de kunde skjuta. Vi lever i ett helt nytt Sverige med skjutningar minst en gång om dagen som vardag i nyhetsrapporteringen. Knappt var femte svensk anser uppenbarligen inte att det är vapnen som dödar, eller rättare sagt, vapnen finns i kriminellas händer och de som skulle vilja kunna skjuta för att försvara sig är en stor andel svenskar. Polisen kanske kommer och tar den skyldige, men de kommer inte vara där för att stoppa hotet för individens liv.

Ovan är från tidigare undersökningar i närtid. Nu följer vi upp denna lite till för vi ser att det håller på att hända något med bilden av samhället och ansvarsfördelningen. Grova brotten finns runt hörnet och trots polisens arbete så sker det fortfarande skjutningar dagligen. Allt mer ansvar läggs på individen, under pandemin var det medborgaren som tog sitt ansvar och avlastade vården och arbetade hemifrån. När kollektivtrafiken inte fungerar så uppmanas man att arbeta hemma. Det kan verka bekvämt att lägga mer ansvar på medborgaren, men detta är en trend som pågått sedan jag först noterade den under första flyktingkrisen, då individer ställde upp med madrasser osv. för att hjälpa de som kom. Då Kjell Berqvist på Hela Sverige skramlar galan sa "Löfven och de andra som har ansvar här, de gör ingenting. De har inte spenderat en enda krona. De kunde lika gärna gå ner på Centralstationen och pissa på de här flyktingarna". Det stämmer så klart inte men detta kommer inte från ett vakuum och sammanfaller med många händelser där det offentliga misslyckas eller prioriterar fel. Detta misstolkades som en vänstervåg. Men det är något Novus och TCO rapporterat om som en solidarisk individualism. Denna har nu vuxit till sig och oron har blandats in i detta. Så det solidariska är inte lika kravlöst, men individualismen har gladeligen utnyttjats av staten. T.ex. under pandemin som jag refererade till ovan.

Även synen på statens roll i beredskap så har ansvaret på individen skruvats upp radikalt från 24 timmar till nu "ungefär en vecka"

Men en bieffekt av detta och i skuggan av kriget så ser laglydiga medborgare sig allt mer nödgade att behöva ta hand om sig själv och sina nära. Det gäller då även att skydda sig mot brott.

72 % av svenskarna anser att man skall ha rätt att försvara sig och sitt hem med våld vid inbrott eller annan form av hot. 85 % av männen och 59 % av kvinnorna anser det. 92 % av männen i åldrarna 18-34 anser det. Nästan lika många bland män mellan 35-49: 86 % och 50-64: 88 % anser det. En klar majoritet anser det inom storstadsområden, men absolut flest anser det i mindre städer och tätorter. 87% av de som sympatiserar med regeringsunderlaget anser det. 63 % bland de som sympatiserar med oppositionen.

Så de flesta svenskar anser att man skall ha rätt att försvara sig med våld om man känner sig eller sitt hem hotat. Om man har stöd i lagen här är väl en tolkningsfråga, man har ju nödvärnsrätt, men skulle jag gissa anser man att de flesta tänker sig att man får försvara sig mer än vad lagen tillåter i Sverige här.

14 % av Svenska folket anser att man borde få använda skjutvapen för att försvara sig. Detta vet jag är olagligt, man får i Sverige inte ha skjutvapen för att försvara sig. De som är vapenägare idag har antingen syfte jakt eller för att de utövar en idrott som innefattar skytte. Att 14 % anser att man skulle få försvara sig med skjutvapen är exceptionellt ur en svensk kontext. Det är ett klart tecken på det jag beskriver ovan, att staten inte kan säkra tryggheten för individen alls i den omfattning man tidigare gjort. Att ansvaret mer och mer läggs på individen och ingen kommer att hjälpa en när man är i nöd i samma omfattning som tidigare.

Det finns väl också en hel del tecken på att medborgaren har rätt utifrån det kraftigt ökade antal skjutningar och med pandemin och annat i färskt minne. Man måste ta hand om sig själv om man vill vara säker på att klara sig i Sverige. Sen handlar det mer om hur orolig man är och även en generell skillnad mellan vad som är typiskt manligt och typiskt kvinnligt. Där vi som människor också är slavar under våra hormoner. Men huvudfrågan är den tydliga skillnaden mellan individens vs samhällets ansvar i Sverige. Där man för långt utnyttjat individens vilja att hjälpa till men sedan också viljan att känna sig trygg i en allt otryggare värld. Otryggheten kommer rakt i i hemmet dagligen via medias rapportering av allt fler hemiska händelser, men det hade samhället kunnat hantera om det hade lagt resurser på att sköta sin del av uppdraget. Nu känner allt fler medborgare nödgade att primärt ta hand om sitt eget hus. Något som inte alls är typiskt Svenskt, men människan anpassar sig efter de förutsättningar som finns, och det som tidigare var typiskt svenskt. Att lita på systemet och kollektivet håller allt mer på att suddas ut och ersättas av en individualism.

Tyvärr är det samma tillit som innan upprätthöll det starka stödet för demokratin och våra förtroendevalde som också sjunker. Det som leder till risken att tidigare starka demokratier helt plötsligt åker ned i demokratirankingen och som utnyttjas av aktörer som Ryssland och andra för att destabilisera länder. En demokrati vilar på mellanmänsklig tilltro och en tilltro till staten. När den hotas söker man sig till att först skydda sig själv, men sen också gärna välja någon som kan uppfattas som en stark kraft som med hårda lagar kan få ordning på landet. Något som utnyttjas av sådana som inte har demokratin högst på sin agenda. Det är inget unikt för Sverige, dessa trender ser vi i de flesta europeiska länderna, även i USA, men det som varit unikt svenskt, att vi litar på "systemet" håller med detta på att försvinna.

Att 14 % skulle vilja kunna försvara sig med skjutvapen är en extremt stark signal på detta. Tyvärr ser jag inte hur det offentliga kan vända denna trend snabbt nog. Man har tagit medborgaren för givet för länge, så det är mycket troligt att detta bara kommer fortsätta bli en allt större fråga. Kan inte staten ta hand om medborgaren så får man göra det själv. Steg ett är inte att medborgaren skall lita mer på det offentliga, utan det offentliga måste lita mer på medborgaren. Först när det sker kan man visa att man förtjänar medborgarens förtroende mer igen. Svensken VILL fortfarande tro på politiker och det offentliga. Men man vill inte bli utnyttjad och tagen för givet. Man vill heller inte dagligen se bevis på att man inte kan lita på det offentliga.

Torbjörn Sjöström
VD
Novus

Undersökningen har genomförts av Novus på eget initiativ

Undersökningen genomfördes i Novus Sverigepanel med 1056 intervjuer på ett riksrepresentativt urval på åldern 18 - 84 år 2-8 februari 2023. Vilket ger en god bild av vad svenska folket anser i frågan idag. Vid osäkerhet kontakta Novus för hur undersökningen skall tolkas.

Fråga: Anser du att man ska ha rätt att försvara sig och sitt hem med våld vid inbrott eller annan form av hot?

	Totalt	Man	Kvinna	18-34 år	35-49 år	50-64 år	65-84 år	Man 18-34 år	Man 35-49 år	Man 50-64 år	Man 65-84 år	Kvinna 18-34 år	Kvinna 35-49 år	Kvinna 50-64 år	Kvinna 65-84 år
Ja	72%	85%	59%	75%	77%	72%	65%	92%	86%	88%	73%	57%	67%	56%	58%
Nej	15%	9%	22%	14%	16%	12%	20%	6%	8%	7%	15%	22%	24%	16%	24%
Vet ej	12%	6%	19%	11%	8%	16%	15%	1%	6%	5%	11%	21%	9%	27%	19%

	Totalt	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	Stockholm	Östra	Södra	Västra	Norra
Ja	72%	69%	72%	77%	64%	77%	76%	72%	75%
Nej	15%	21%	15%	8%	23%	13%	11%	13%	15%
Vet ej	12%	10%	13%	14%	13%	10%	14%	14%	10%

	Totalt	M	S	SD	M+L+KD+SD	S+V+MP+C	Osäkra
Ja	72%	80%	67%	96%	87%	63%	52%
Nej	15%	12%	21%	2%	7%	22%	17%
Vet ej	12%	8%	13%	3%	6%	14%	31%

Fråga: Anser du att man ska kunna ha ett skjutvapen hemma för att kunna försvara sig vid inbrott eller annan form av hot?

	Totalt	Man	Kvinna	18-34 år	35-49 år	50-64 år	65-84 år	Man 18-34 år	Man 35-49 år	Man 50-64 år	Man 65-84 år	Kvinna 18-34 år	Kvinna 35-49 år	Kvinna 50-64 år	Kvinna 65-84 år
Ja	14%	24%	3%	17%	14%	17%	8%	30%	24%	29%	12%	3%	3%	4%	4%
Nej	79%	69%	89%	79%	82%	72%	82%	64%	71%	65%	80%	96%	93%	80%	84%
Vet ej	7%	7%	8%	4%	5%	11%	10%	7%	5%	6%	8%	1%	4%	16%	12%

	Totalt	Hyreslägenhet	Bostadsrätt	Villa/radhus
Ja	14%	12%	9%	17%
Nej	79%	81%	84%	76%
Vet ej	7%	7%	7%	8%

	Totalt	Storstäder och storstadsnära kommuner	Större städer och kommuner nära större stad	Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	Stockholm	Östra	Södra	Västra	Norra
Ja	14%	12%	9%	17%					
Nej	79%	81%	84%	76%					
Vet ej	7%	7%	7%	8%					

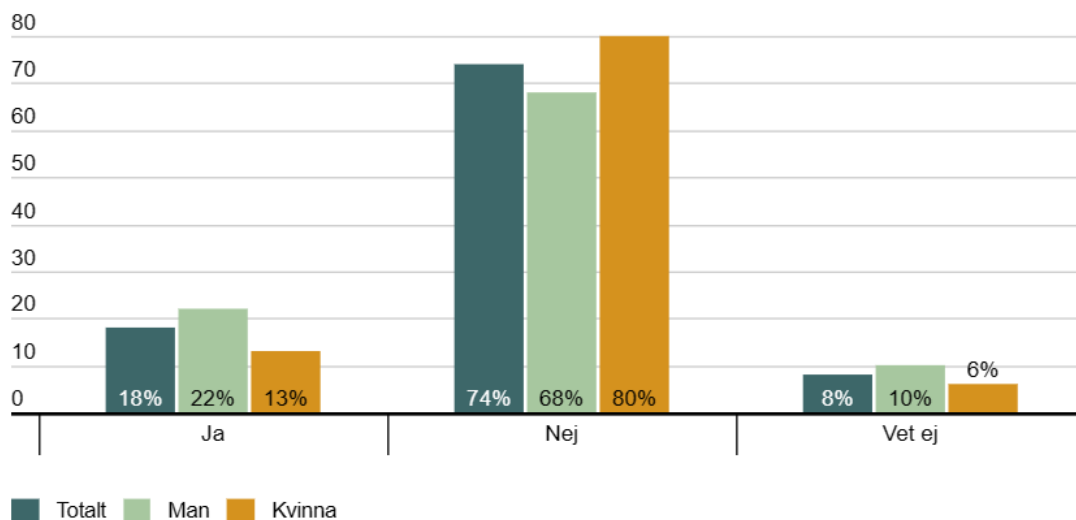
Ja	14%	10%	13%	20%	6%	22%	16%	13%	14%
Nej	79%	83%	81%	72%	86%	74%	73%	82%	77%
Vet ej	7%	7%	7%	8%	7%	3%	11%	5%	8%

	Totalt	M	S	SD	M+L+KD+SD	S+V+MP+C	Osäkra
Ja	14%	15%	4%	45%	27%	3%	3%
Nej	79%	79%	93%	42%	63%	93%	83%
Vet ej	7%	6%	3%	13%	9%	4%	14%

Från tidigare undersökning i januari: Tryggare mot kriminella om man kan skjuta?

20230130

Skulle du känna dig tryggare mot kriminella om du kunde skjuta?

18 % (nästan 1,4 miljoner) svenskar skulle känna sig tryggare mot kriminella om de kunde skjuta. Att nästan var femte svensk skulle känna sig tryggare i Sverige om de själva kunde skjuta är extremt högt i Sverige. Detta är ju inte USA, då över en miljon svenskar skulle känna sig tryggare om de själva kunde skjuta är en enorm förändring jämfört med vad vi är vana att se i Sverige.

Detta har inte skett i ett vakuum, utan är en reaktion av det som händer i Sverige och världen.

De dagliga rapporterna kring skjutningar och grova våldsbrott i Sverige associeras inte till svenska legala vapenägare. Men det betyder också att man inte tror att samhället kan lösa detta problem utan man måste själv ta hand om sin egen säkerhet.

Bland annat har samhället lagt mer och mer ansvar på individen i Sverige kring sin egen självförsörjningsgrad. Man förväntas klara sig nästan en vecka själv vid en kris eller krig. Under pandemin skulle man stanna hemma, och bara belasta vården om det verkligen var akut. Med skenande elpriser är det upp till individen att hantera det själv. Lägga egna investeringar på sitt boende för att Sverige inte skall få tillfällig elbrist och för att man skall ha råd med elräkningen. Det finns många exempel på detta förflyttande av ansvar till individen de senaste åren. Det finns många

tecken på ökat individuellt ansvar på individen och i allt mindre grad kunna lita. Vilket är orsaken till att man som individ anser att man i högre grad känner att samhället inte kommer ställa upp när det verkligen gäller. Inklusive polisens möjlighet att skydda individen när det verkligen är akut.

Ännu lite fler 20% (ca 1,5 miljoner) svenskar anser att man bör kunna öka möjligheten att träna skjutskicklighet. 14% vill att man skall minska, och 43% anser att det bör vara samma som idag.

Svensken tror inte heller att det är legala vapen eller personer med vapenlicens som begår brotten. Utan det är tydligt att man ser de kriminella som begår brotten nu verkligen är kriminella i alla delar, inklusive deras sätt att få tillgång vapen.

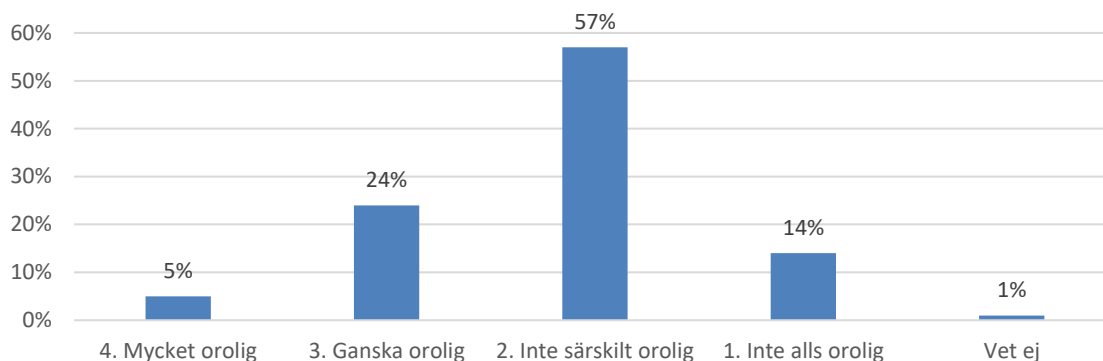
<https://novus.se/egnaundersokningar-arkiv/18-skulle-kanna-sig-tryggare-mot-kriminella-om-de-kunder-skjuta/>

Från tidigare undersökning augusti 2022:

Oro att utsättas för brott

Värt att notera att är man rädd för att utsättas själv för våldsbrott betyder det inte att man är feg eller inbillar sig, och varje individ som är rädd för sin egen hälsa och känner sig hotad måste tas på största allvar, även om de är mycket färre än de som är oroliga för samhällsutvecklingen.

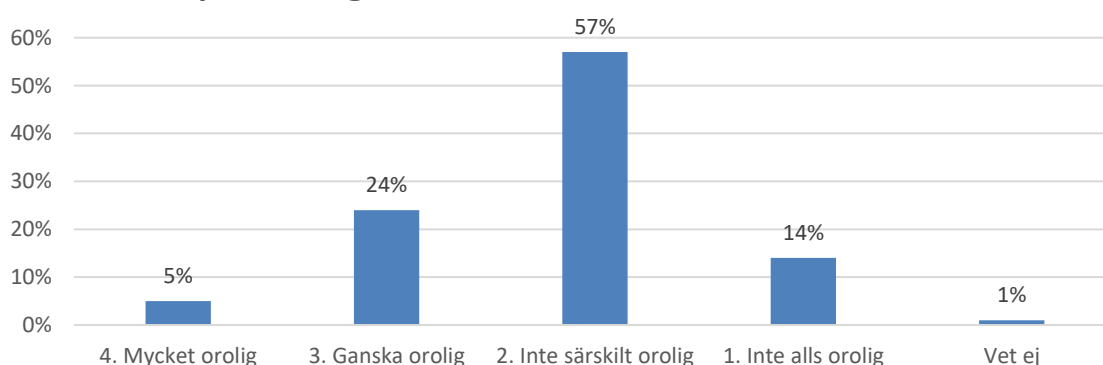
Hur pass orolig är du över att utsättas för ett våldsbrott?

Totalt är 5 % av svenskarna mycket oroliga för att utsättas för våldsbrott. De som är mest oroliga för att utsättas för våldsbrott i Sverige är de som bor i bostadsrätt, yngre kvinnor, lägre hushållsinkomster och bor i storstaden samt i södra Sverige. Även de som sympatiserar med SD har en större andel som själva är rädda att utsättas för våldsbrott. Att man sympatiserar med SD är ett symptom på oron, de andra är orsaker till oron. Har man lägre inkomst bor man i områden där våldet är närmare inpå knuten, är man sedan ung kvinna är känslan av utsatthet ännu högre.

De flesta Svenskar är dock inte oroliga för egen del, däremot är oron utvecklingen kring våldsbrotten i Sverige

Hur pass orolig är du över att utsättas för ett våldsbrott?

41 % av svenskarna är mycket oroliga för utvecklingen i Sverige. Ytterligare 40 % är ganska oroliga, så totalt 81 % av svenskarna är oroliga för våldsbrottens utveckling i Sverige.

De som är mest oroliga för Sverige är lite äldre kvinnor 50-64 år. De som bor i villa är lite mer oroliga än de som bor i lägenhet. De med lite högre hushållsinkomst är oroligare än de med lägre. Om man jämför med den personliga oron och oron kring Sverige kan man lite förenklat säga att de som i högre grad är oroliga

för att själva utsättas för våldsbrott och våldsbrotten i Sverige är boende i södra Sverige och de som skulle rösta på SD om det vore val idag. SD har alltid varit partiet man söker sig om man är rädd och orolig, det syns i alla våra undersökningar. Något jag har skrivit om och förklarat varför många gånger under åren. Så det är inget överraskande som sådant. Men det är viktigt att förstå skillnaden på orsak och verkan. SD har en stark väljarbas i de som är oroliga för egen del och för Sveriges utveckling. SD har också en särställning i svensk politik genom att det är det enda parti som inte har regerat. Även om andra partier ibland försöker locka SD:s väljare med samma retorik skall man inte glömma att alla andra partier på ett eller annat sätt faktiskt suttit i en regering i närtid och därmed haft makten att göra något åt problemen. Det är också ett faktum att det i princip dagligen sker och rapporteras om skjutningar i Sverige. Från att börja som något som var som mest påtagligt undersommarmånaderna så är det nu ett dagligt inslag i nyhetsrapporteringen och i de pushnotiser som kommer från nyhetsbolagen. Det är självklart att den påtagliga förändringen leder till en ökad oro och att 8 av 10 svenskar nu är oroliga för utvecklingen kring våldsbrotten i Sverige. Det vore konstigare om det inte var så. Vad som händer i Sverige påverkar medborgarna, precis som nyhetsmedias rapportering gör.

Men det är också intressant att se skillnaden i storheten mellan antalet som själva är rädda för att utsättas för brott, som tack och lov är långt under 8 av 10 svenskar, samt de som är oroliga för det ur en samhällssynpunkt. Men som sagt, ingen skall så klart behöva vara mycket orolig för att utsättas för våldsbrott. Ganska orolig har vi nog alla varit någon gång, även om det också så klart inte är bra.

Det är heller ingen tvekan om att grova våldsbrott inte kan fortsätta vara en i stort sett daglig händelse i Sverige.

Torbjörn Sjöström

Novus

Mer information om undersökningen från Augusti 2022 finns i länken:

<https://novus.se/egnaundersokningar-arkiv/svenskarnas-oro-for-att-utsattas-for-valdsbrott-och-paverkan-pa-sverige/>

För mer information kontakta
Torbjörn Sjöström
Torbjorn.sjostrom@novus.se